

MILIEUCONSULT
BODEM & ASBEST

**FLORA- EN FAUNAONDERZOEK
WOONWAGENCENTRUM BOSLAND
TE BERGSCHENHOEK**

Opdrachtgever : [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Vestiging : ABO-Milieuconsult B.V.
Curieweg 19
2408 BZ Alphen aan den Rijn
Tel. +31 (0)172 44 98 27

Projectnummer : ANL23-7807
Periode onderzoek : Mei / juni 2023
Datum rapportage : 20 juni 2023

Veldmedewerker:

[REDACTED]

Projectadviseur:

[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]

Zonder toestemming van de opdrachtgever of ABO-Milieuconsult B.V. mag deze uitgave niet anders dan in zijn geheel worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook. Alle opdrachten worden uitgevoerd volgens onze Algemene Voorwaarden, zoals gedeponeerd bij de KvK Zuidwest-Nederland te Middelburg onder nr. 22065838. Op verzoek kunnen de Algemene Voorwaarden naar u worden toegestuurd.

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	2
1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel van het onderzoek	3
1.3 Leeswijzer	3
2. OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK	4
2.1 Bureaustudie	4
2.2 Veldonderzoek	4
2.3 Effectenbeoordeling	4
3. BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED	5
3.1 Ligging plangebied	5
3.2 Algemene beschrijving van het plangebied	6
4. WETTELIJK KADER	8
4.1 Wet natuurbescherming, onderdeel soorten	8
4.2 Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland	9
5. RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING	10
5.1 Vleermuizen	10
5.2 Grondgebonden zoogdieren	11
5.3 Vaatplanten	11
5.4 Vogels	11
5.5 Amfibieën en reptielen	13
5.6 Vissen	13
5.7 Overige beschermde soorten	14
6. SAMENVATTING, CONCLUSIE EN OVERZICHTSTABEL	15
6.1 De zorgplicht zoals weergegeven in artikel 1.11	15
6.2 De zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1	15
6.3 Overzicht van onderzochte soortgroepen en onderzoeksresultaten in het plangebied	16
6.4 Checklist groen bouwen	16
LITERATUUR EN BRONVERMELDING	17
FOTOBILAGE	18

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

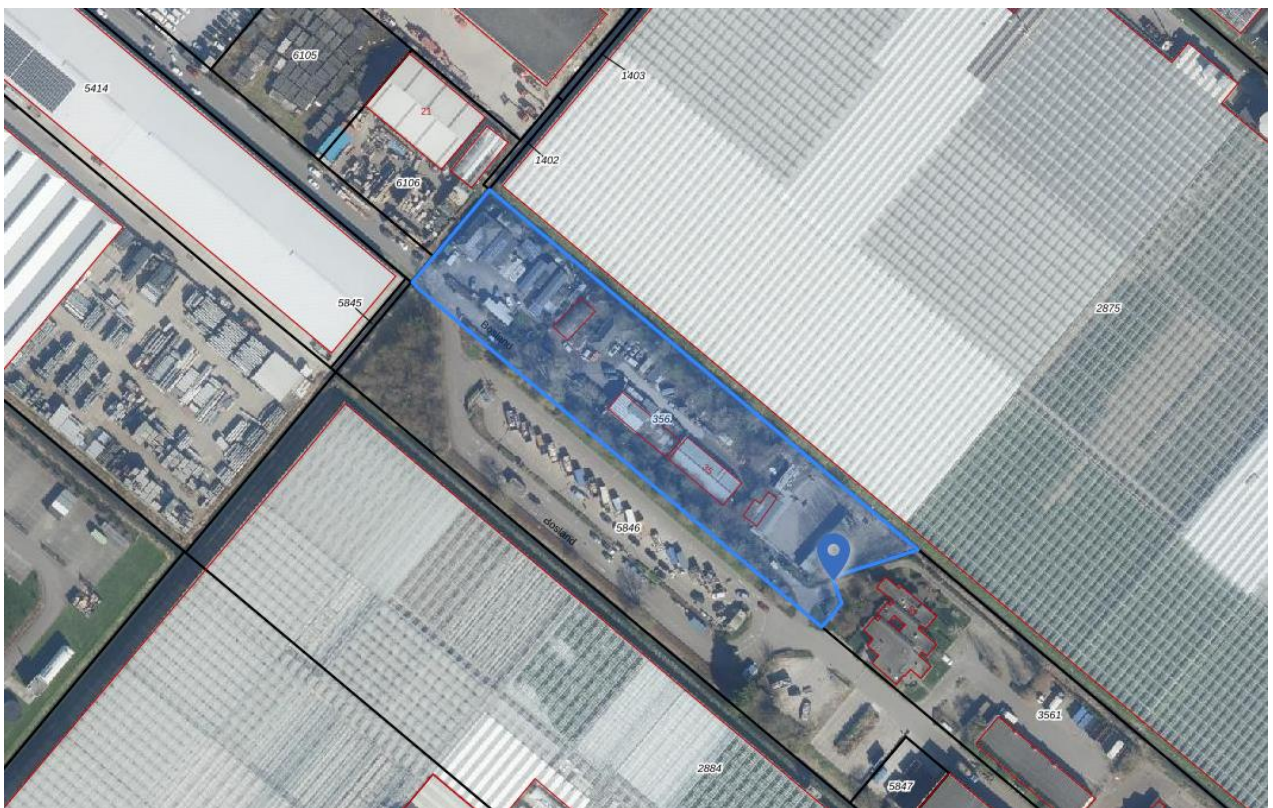
In opdracht van KuiperCompagnons is een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd op de locatie Bosland in Bergschenhoek. Aanleiding tot het uitvoeren van dit flora- en faunaonderzoek zijn de voorgenomen plannen tot herindeling van het plangebied.

1.2 Doel van het onderzoek

Deze quickscan flora en fauna heeft ten doel de voorgenomen plannen te toetsen aan de huidige natuurwetgeving, de Wet natuurbescherming, zodat duidelijk wordt welke maatregelen moeten worden getroffen om overtreding van deze wet te voorkomen. Het plangebied is onderzocht en beoordeeld op de aanwezigheid van en betekenis voor door de Wet natuurbescherming beschermde plant- en diersoorten.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de opzet van het onderzoek besproken en in hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op het plangebied. In hoofdstuk 4 is de reikwijdte en de doelstelling uit de Wet natuurbescherming beschreven. In hoofdstuk 5 worden conclusies getrokken uit de resultaten van het bureauonderzoek en het veldbezoek, waarna in hoofdstuk 6 de conclusies zijn samengevat. Tot slot worden in hoofdstuk 7 aanbevelingen en in de bijlage een overzicht van de geraadpleegde literatuur gepresenteerd.

Afbeelding 1: Plangebied

2. OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK

Het onderhavige flora- en faunaonderzoek bestaat uit twee onderdelen, te weten: een bronnen- en literatuuronderzoek en een biotooptoets (veldbezoek). De biotooptoets is door een ecooloog uitgevoerd op 15 mei 2023 in de ochtend bij zonnig weer en circa 17°C.

2.1 Bureaustudie

Het bronnen- en literatuuronderzoek omvat een bureaustudie, waarbij kaarten zijn geraadpleegd (kenmerken van het landschap waarin het plangebied zich bevindt) en de reeds bekende verspreidingsgegevens van voorkomende beschermde soorten in de regio zijn geraadpleegd. In het bronnen- en literatuuronderzoek zijn het plangebied en het omliggende gebied in een straal van ongeveer 1,5 kilometer onderzocht.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. Een overzicht van de gebruikte literatuur is opgenomen in de literatuurlijst, die is opgenomen in de bijlage van deze briefrapportage.

2.2 Veldonderzoek

Naast een bureaustudie is een biotooptoets uitgevoerd. Dit betreft een veldbezoek met als doel een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. De bevindingen van het bronnen- en literatuuronderzoek worden in het veld getoetst en indien nodig aangevuld. Op het moment dat een biotooptoets wordt uitgevoerd, zijn niet alle soorten zichtbaar aanwezig. Diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachttactief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig. Daarom zijn de eisen die soorten/soortgroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratierouten vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Op deze manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die niet zijn waargenomen gedurende de biotooptoets, maar desondanks toch mogelijk kunnen voorkomen ter plaatse van het plangebied. De resultaten van de biotooptoets betreffen uitsluitend waarnemingen binnen het plangebied.

2.3 Effectenbeoordeling

Op basis van de veldkenmerken van het plangebied en de verspreiding van beschermde soorten, is beoordeeld voor welke beschermde soorten het plangebied van betekenis kan zijn.

Bij deze toetsing is alleen gekeken naar de beschermde soorten uit de Wet natuurbescherming. Deze soorten hebben een Nederlandse of Europese bescherming en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Wanneer effecten optreden of verbodsbepalingen worden overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wet natuurbescherming.

Algemene soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen zoals weergegeven in artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Wel geldt de zorgplicht ex artikel 1.11.

3. BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED

3.1 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen in het buitengebied van Bergschenhoek aan een doodlopende weg, naast glastuinbouw. Naast het plangebied bevindt zich een composteerinstallatie en de gemeentelijke milieustraat. Langs de aanrijroute liggen bedrijven.

Op onderstaande kaart is te zien dat het plangebied geen deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het gebied maakt eveneens geen onderdeel uit van een ander beschermd gebied, zoals Natura 2000, belangrijk weidevogelgebied of strategische reservering natuur.

Binnen een straal van 10 kilometer liggen geen Natura 2000-gebieden.

Afbeelding 2: Ligging plangebied (rode kader midden) in een straal van circa 2 kilometer ten opzichte van omgeving.
Bron: Provincie Zuid-Holland.

3.2 Algemene beschrijving van het plangebied

In het plangebied staan meerdere verschillende gebouwen. De meeste betreffen woonwagens / bungalows. Daarnaast staan er verschillende romney-loodsen en enkele containers bij de paardenbak. Rond de bebouwing staan vele bomen en struiken, met name braam. Het plangebied is daarmee het enige 'stukje groen' in de omgeving. In het plangebied is geen watergang aanwezig. Het grenst wel aan een smalle watergang langs de glastuinbouw.

Afbeelding 3: doorkijk voormalige autosloperij naar paardenbak en woonwagenterrein

Afbeelding 4: binnenkant loods

Afbeelding 5: grens plangebied (rechts: gebouw gemeentewerf)

Afbeeldingen 6 en 7: paardenbak met containers

Afbeeldingen 8 en 9: woningen in het plangebied

Afbeelding 10: loods en containers

Afbeelding 11: sloot tussen plangebied en glastuinbouw

Afbeeldingen 12 en 13: aanrijroute en bomen in plangebied

Voor meer afbeeldingen zie de fotobijlage.

4. WETTELIJK KADER

4.1 Wet natuurbescherming, onderdeel soorten

Voor soortenbescherming geldt voor deze wet dat deze gericht is op het bereiken of herstellen van een gunstige staat van instandhouding van deze soorten. De wet maakt hiervoor een programmatische aanpak mogelijk. Binnen deze wet wordt de soortbescherming opgedeeld in drie categorieën:

1. De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (art. 3.1 – 3.4).
2. De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV, V) en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5 - 3.9).
3. De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wet natuurbescherming (art. 3.10 - 3.11).

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in deze bijlage geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren bescherming behoeven. De andere in de bijlage opgenomen soorten worden om ecologische redenen beschermd. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Verbodsbepalingen: Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Uitbreiding verbodsbepalingen en mogelijkheid tot ontheffing of vrijstelling: Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. t/m h. (niet van toepassing, zie wettekst).
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

4.2 Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

Artikel 8.1 vrijstelling ten behoeve van bestendig beheer of onderhoud en de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

1. De verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, van de wet, gelden niet bij de uitvoering van handelingen in het kader van:

-a. de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

-(b,c,d niet van toepassing, zie wettekst)

2. De vrijstellingen, bedoeld in het eerste lid, gelden ten aanzien van de in bijlage 6 genoemde andere beschermde soorten: Aardmuis, Bastaardkikker, Bosmuis, Bruine kikker, Bunzing, Dwergmuis, Dwergspitsmuis, Egel, Gewone bosspitsmuis, Gewone pad, Haas, Hermelijn, Huisspitsmuis, Kleine watersalamander, Konijn, Meerkikker, Ree, Rosse woelmuis, Veldmuis, Vos, Wezel en Woelrat.

Bovenstaande soorten zijn derhalve niet beschermd bij de voorgenomen werkzaamheden, wel geldt de zorgplicht.

5. RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING

5.1 Vleermuizen

Resultaten bureauonderzoek

In het plangebied zijn meerdere opstallen aanwezig. De volgende gebouwbewonende soorten die voorkomen volgens verspreidingsgegevens kunnen daarvan gebruik maken, indien geschikte openingen aanwezig zijn: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*), tweekleurige vleermuis (*Vespertilio murinus*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

Bomen van voldoende grootte zijn in het plangebied en binnen de verstorende invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig, waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende soorten kan worden verwacht. Zomerverblijven bevinden zich vaak in (oude) bomen met holten. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger kunnen holten gebruiken als paarverblijf. Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) gebruikt met name oude landgoederen in een bosrijke omgeving. Deze soort wordt niet verwacht. Ruige dwergvleermuis en watervleermuis gebruiken als winterverblijfplaats ondergrondse objecten, zoals grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken, ijskelders en (kasteel)kelders. Bij uitzondering worden deze soorten ook in de winter ook in boomholten aangetroffen. De kans dat vleermuizen in bomen in het plangebied overwinteren is daarom nihil. De bomen moeten worden onderzocht op holtes die voor vleermuizen geschikt zijn om in te verblijven, zoals ingerotte boomdelen, ingescheurde takken en loshangend schors.

Resultaten veldbezoek

De loodsen in het plangebied zijn niet geïsoleerd en hebben geen ruimtes waar vleermuizen in kunnen verblijven. De verschillende woonwagens zijn ongeschikt voor vleermuizen. De twee bungalows zijn van dezelfde bouwstijl met sneldekkers als pannen. Tussen de pannen is geen ruimte. Het trespas en de daklijsten sluiten goed aan. De overige opstallen in het plangebied (verschillende al dan niet vervallen containers) zijn met name stalen constructies zonder isolatie en hebben geen holtes voor vleermuizen. Het enige gebouwtje met open stootvoegen is een facilitair gebouw van 2,5m hoog met plat dak. De open stootvoegen zijn te smal voor vleermuizen om in te vliegen.

Afbeelding 14: de open stootvoegen in dit facilitair gebouw zijn te smal voor vleermuizen.

In de bomen in het plangebied zijn geen voor vleermuizen geschikte holtes aangetroffen.

Een doorlopend lijnvormig element is aanwezig in de bomenrij achter het plangebied. Deze rij is alleen achter het plangebied aanwezig, zowel westelijk als oostelijk ontbreekt deze. Als foerageergebied heeft het plangebied een functie, omdat groen van betekenis aanwezig is.

Conclusie vleermuizen

Verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied kunnen worden uitgesloten. Een lijnelement is aanwezig, deze loopt echter niet door na het plangebied. Als foerageergebied heeft het plangebied geen essentiële functie, omdat verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied ontbreken. Omdat vleermuizen uit de omgeving niet via een vaste vliegroute het plangebied kunnen bereiken, is er ook geen foerageergebied van kolonies uit andere gebieden aanwezig. De vleermuizen die in het plangebied foerageren komen uit gebouwen in de omgeving en hebben voldoende alternatieven in de omgeving om te foerageren. Bovendien blijft een strook groen in het plangebied voor de kassen behouden. Op basis van het bovenstaande is het uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten hebben op vaste rust- en verblijfplaatsen, vaste vliegroutes en essentieel foerageergebied van vleermuizen.

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Resultaten bureauonderzoek

Op basis van verspreidingsgegevens komt alleen de bever (*Castor fiber*) voor. Bevers komen voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rivieren en meren omzoomd door (broek)bossen met bomen als wilg en populier. De soort wordt niet in het plangebied verwacht.

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen (sporen van) beschermde zoogdieren waargenomen. Voor bever is geen geschikt biotoop aanwezig.

Conclusie grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten zoogdieren aangetroffen. Deze worden gezien de het biotoop ook niet verwacht in de toekomst. Voor eventueel aanwezige algemene zoogdieren geldt de zorgplicht (zie §6.1).

5.3 Vaatplanten

Resultaten bureauonderzoek

Op basis van verspreidingsgegevens komen knolspirea (*Filipendula vulgaris*), naakte lathyrus (*Lathyrus aphaca*), tengere veldmuur (*Sabulina tenuifolia*), en wilde ridderspoor (*Consolida regalis*) voor.

Knolspirea staat op zonnige, matig voedselarme tot matig voedselrijke, niet bemeste, vrij droge tot vochtige, neutrale, vaak kalkhoudende, stikstofarme leem-, löss- en mergelbodems met een wisselende waterstand. Ze groeit in kalkgraslanden, op heiden op basische rotsbodem, in bermen en in boszomen.

Naakte Lathyrus staat op zonnige tot beschaduwde, relatief droge, voedselrijke, kalkrijke of kalkarme, lichte grond (leem, zandig leem en mergel). Tengere veldmuur op open, zonnige en stikstofarme, droge tot matig vochtige, matig voedselrijke, zwak basische tot kalkrijke bodems bestaande uit zand, zavel, löss en mergel en op steenachtige plaatsen. Wilde ridderspoor is te vinden op matig voedselrijke kalkhoudende zandige klei in wintergraanakkers en op ruderaal omgewerkte terreinen op kalkgrond.

Resultaten veldbezoek

Beschermde vaatplanten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Het biotoop bestaat voornamelijk uit ruigte, met name braam en brandnetel.

Conclusie vaatplanten

Geconcludeerd kan worden dat het biotoop ongeschikt is voor bovengenoemde beschermde plantensoorten. De aanwezige vaatplanten hebben geen beschermde status en staan ontwikkelingen niet in de weg.

5.4 Vogels

Resultaten bureauonderzoek

In de verspreidingsgegevens worden over de afgelopen drie jaar meerdere vogelsoorten genoemd in Bergschenhoek. Verschillende soorten gebouwbewonende soorten, met name huismus en gierzwaluw, kunnen in het plangebied broeden indien er geschikte nestgelegenheid aanwezig is. Nesten van roofvogels en uilen kunnen, gezien de hoeveelheid bomen, ook aanwezig zijn.

Resultaten veldbezoek

In het plangebied vliegen meerdere eksters rond. Een nest van ekster bevindt zich in een kronkelwilg bij de ingang van garage Bauer (rode cirkel). Twee nesten (geel en groen) zijn groot genoeg voor roofvogels of uilen. Ondanks dat ze geen 'dakje' hebben kunnen ze ook gebruikt worden door ekster.

Afbeelding 15: locaties van grote nesten in het plangebied.

Een paartje huismus broedt in de schuur naast het plangebied. Mogelijk broeden er nog meer mussen nabij het plangebied. In het plangebied zelf broeden geen huismussen. Wel maken ze van het plangebied en de omgeving daarvan gebruik om te foerageren en schuilen.

Conclusie vogels

Nesten van eksters zijn alleen jaarrond beschermd indien zwaarwegende ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen. In dit geval kan ekster gebruik maken van een van de andere bomen naast het plangebied en is het nest daarom niet jaarrond beschermd.

Het plangebied heeft mogelijk een functie voor broedvogels waarvan het nest jaarrond beschermd is. In het gebied zijn twee grote nesten aangetroffen. Bewoners zien regelmatig een uil in het plangebied. Ransuil maakt gebruik van eksternesten. Nader onderzoek naar roofvogels en uilen moet uitsluitsel geven of de nesten worden gebruikt. Afwezigheid kan worden aangetoond na vier bezoeken tot 10 juli 2023 (telrichtlijnen SOVON). Is eenmaal aangetoond dat de nesten gebruikt worden, dan is verder nader onderzoek niet noodzakelijk.

Huismussen zijn in het plangebied niet, maar direct ernaast wel gesignaleerd. Het plangebied en wat bomen nabij de milieustraat, zijn de enige groenvoorzieningen voor huismus in de omgeving. Indien al dit groen wordt verwijderd, verdwijnt essentieel leefgebied van de huismus en is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig. Geadviseerd wordt voldoende groen te laten staan bij de toekomstige plannen. Foerageergebied moet eveneens aanwezig blijven. Door inheemse besdragende struiken te planten en verschillende planten met zaden te zaaien wordt dit gewaarborgd. Omdat reeds mussen aanwezig zijn, is het raadzaam mussenkasten in te bouwen of op te hangen in de nabije toekomst. Hiermee wordt de lokale stand van instandhouding verbeterd.

De Wet natuurbescherming biedt bescherming aan alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. De nestbescherming geldt voor alle in gebruik zijnde nesten gedurende het broedseizoen en voor een beperkt aantal soorten jaarrond. Voor het broedseizoen geldt geen vaste periode, globaal wordt uitgegaan van half maart tot half juli.

Resultaten nader onderzoek

Het eerste veldbezoek vond plaats tijdens de quickscan op 15 mei 2023. Tijdens dit veldbezoek zijn meerdere eksters vliegend in het plangebied gezien. Er zijn geen roofvogels gezien.

Het tweede bezoek vond plaats op 14 juni 2023 tussen 10:30 en 11:30 tijdens zonnig weer, wind noord 3bft en 25°C. Er is een ekster gesignaleerd vlakbij het nest in de populier. Er kwam geen alarm van een andere vogel van het nest. Het nest is daarom niet in gebruik. Er was geen activiteit bij het nest in de zwarte els. Een buizerd vloog over het plangebied en werd direct door 3 kauwen en een ekster in de lucht aangevallen.

Het derde bezoek vond plaats op 19 juni 2023 tussen 21:50 en 23:10 bij bewolkt windstil weer en 23°C. Om 22:08 vloog een houtduif naar het nest in de zwarte els. Om 22:09 vloog een ekster naar hetzelfde nest om de houtduif te verjagen. Om 23:07 en 23:10 was er wederom activiteit van ekster bij het nest in de populier en elders in het plangebied.

Na drie bezoeken is het zeker dat de beide nesten niet in gebruik zijn door roofvogels of uilen.

Ondanks de uitstekende omstandigheden zijn geen uilen gehoord in het plangebied. Ook niet na een zogenaamde taping, waarbij geluid wordt afgespeeld waarop ransuilen in veel gevallen antwoorden.

Ransuil kan het plangebied wel incidenteel gebruiken.

5.5 Amfibieën en reptielen

Resultaten bureauonderzoek

De aanwezigheid van beschermde soorten reptielen kan op basis van verspreidingsgegevens, biotoop en ligging ten opzichte van hun dichtstbijzijnde natuurlijke habitat worden uitgesloten. Wat betreft amfibieën komt de alpenwatersalamander (niet wild, maar uitgezet) voor in de omgeving van het plangebied. De soort komt vaak voor in de buurt van bos en/of houtwallen. Hij heeft een voorkeur voor zandige leemgronden, waar hij voorkomt in beboste gebieden (loofbos) of kleinschalige landschappen met heggen en struwelen.

Resultaten veldbezoek

In het plangebied zijn groene kikkers gehoord in de enige watergang tussen de kassen en het plangebied. Zandige gronden in beboste gebieden zijn niet aanwezig.

Conclusie amfibieën en reptielen

Reptielen kunnen op basis van verspreidingsgegevens en biotoop worden uitgesloten. Voor alpenwatersalamander geldt dat geschikt land- en waterhabitat ontbreekt. Voor eventueel aanwezige algemene soorten geldt de zorgplicht, zie §6.1.

5.6 Vissen

De voorgenomen plannen voorzien ingrepen in het water. De volgende vissen zijn in Nederland beschermd: beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper en kwabaal. De kreeftachtige Europese rivierkreeft wordt hier ook meegenomen, omdat deze soort, net als vissen, gebruik maakt van watergangen. Volgens verspreidingsgegevens komen deze soorten niet voor.

Voor algemene soorten geldt:

Werkzaamheden in de watergangen dienen zoveel als mogelijk uitgevoerd te worden in de maanden september en oktober (na de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen en amfibieën). Werkzaamheden in watergangen kunnen alleen plaatsvinden als zowel de watertemperatuur als de luchttemperatuur boven het vriespunt en beneden de 25 °C liggen en wanneer er geen sprake is van ijsvorming. Bagger dat vrijkomt tijdens werkzaamheden dient gecontroleerd te worden op aanwezigheid van dieren (amfibieën en vissen). Indien dieren worden aangetroffen, dienen de soorten teruggeplaatst te worden in een geschikt leefgebied in de nabije omgeving, waar geen werkzaamheden zullen plaatsvinden.

5.7 Overige beschermde soorten

Resultaten bureauonderzoek

Zowel grote vos (*Nymphalis polychloros*) als groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) kunnen volgens verspreidingsgegevens voorkomen. Grote vos komt voor in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. Ook zwervende individuen worden vooral in een bosrijke omgeving gevonden. De vlinders zijn vooral te vinden op warme, zonnige, open maar beschutte plaatsen. Ook moeten er geschikte plaatsen zijn om te overwinteren, zoals holle bomen of stapels hout. In Nederland is het voorkomen van de groene glazenmaker strikt gebonden aan groeiplaatsen van krabbescheer (*Stratiotesaloides*) – alleen op plaatsen waar krabbescheer jaarlijks velden vormt komen populaties voor.

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het biotoop in het plangebied ongeschikt is voor beschermde soorten libellen en vlinders, vanwege het ontbreken van poeltjes en soort specifieke waardplanten voor eiafzetting. Krabbescheer is niet aangetroffen in de sloot en vochtige open bossen zijn niet aanwezig.

Conclusie overige beschermde soorten

De verschillende soorten libellen, vlinders, insecten en andere ongewervelden die vermeld worden in de Wet natuurbescherming zijn aanwezig in een ander biotoop dan het plangebied. Deze soorten stellen hoge eisen aan hun leefomgeving. Met beschermde ongewervelde diersoorten hoeft op grond van biotoop geen rekening gehouden te worden. Maatregelen met betrekking tot deze soortgroepen hoeven niet te worden genomen.

6. SAMENVATTING, CONCLUSIE EN OVERZICHTSTABEL

Uit bureaustudie en biotooptoets is naar voren gekomen dat het mogelijk is dat met de plannen vaste rust- en verblijfplaatsen worden aangetast van de in de Wet natuurbescherming beschermde soorten huismus en roofvogels en/of uilen. Nader onderzoek naar uilen en/of roofvogels is noodzakelijk. Afwezigheid kan worden aangetoond na vier bezoeken tot 10 juli 2023 (telrichtlijnen SOVON). Is eenmaal aangetoond dat de nesten gebruikt worden, dan is verder nader onderzoek niet noodzakelijk.

Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk indien de nesten in gebruik zijn door roofvogels of uilen. Deze is eveneens noodzakelijk indien al het groen in het plangebied en de omgeving wordt verwijderd, omdat dan essentieel leefgebied van huismus verloren gaat.

Uit het nader onderzoek naar de bezetting van nesten door roofvogels en/of uilen is naar voren gekomen dat alle grote nesten in het plangebied door ekster worden geclaimd. Er zijn geen roofvogels of uilen gezien of gehoord in het plangebied. De nesten van ekster zijn niet jaarrond beschermd, omdat ekster gemakkelijk elders in de omgeving een nest kan maken. De nesten in het plangebied kunnen zonder ontheffing voor het broedseizoen 2024 worden verwijderd, om er zeker van te zijn dat ze niet alsnog door roofvogels en/of uilen worden bezet.

De zorgplicht van de Wet natuurbescherming is altijd van toepassing. Hieronder wordt geadviseerd hoe aan deze zorgplicht invulling kan worden gegeven.

6.1 De zorgplicht zoals weergegeven in artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Zodra een in het wild levend dier wordt aangetroffen tijdens de werkzaamheden kan deze worden gevangen en direct worden overgeplaatst naar een geschikte habitat in de nabijheid van het plangebied. Vegetatie of bodemmateriaal (takken, stronken, steenhopen en dergelijke) moet gefaseerd worden verwijderd, waardoor aan amfibieën en grondgebonden zoogdieren gelegenheid wordt gegeven te vluchten. Bij kap van de vegetatie in de winter dient men rekening te houden met zoogdieren in winterslaap, zoals de egel. Inachtneming van de zorgplicht betekent dat men het struikgewas handmatig en gefaseerd kapt, in plaats van met bulldozer of graafmachine.

6.2 De zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Invulling zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1

Geadviseerd wordt de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats te laten vinden. Voor het broedseizoen geldt geen standaard periode. Globaal duurt het van half maart tot half juli. Indien de werkzaamheden starten binnen het broedseizoen, mogen deze pas uitgevoerd worden indien vooraf door een deskundig ecooloog is vastgesteld dat geen verstoring van broedvogels zal plaatsvinden. Wel kan worden gestart met de werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen en worden doorgewerkt in het broedseizoen. Vanwege de aanwezige verstoring zullen dan geen vogels in het plangebied en de omgeving van het plangebied gaan broeden.

6.3 Overzicht van onderzochte soortgroepen en onderzoeksresultaten in het plangebied

Soort(groep)	Ingrep verstoring	Nader onderzoek	Ontheffing	Bijzonderheden/ opmerkingen
Vleermuizen	Nee	Nee	Nee	Geen verblijfplaatsen aanwezig, het plangebied heeft geen essentiële functie voor vleermuizen.
Grondgebonden zoogdieren	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Vogels	Mogelijk*	Afgerond	Nee	Geen jaarrond beschermde nesten aanwezig. *Hou rekening met het broedseizoen.
Amfibieën en reptielen	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Vaatplanten	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Vissen	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Overige soorten	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.

Wij adviseren om de onderzoeksresultaten voor te leggen aan het bevoegd gezag om na te gaan of zij kunnen instemmen met de onderzoeksresultaten en bovengenoemde conclusies.

6.4 Checklist groen bouwen

Verstedelijking draagt bij aan het verlies van biodiversiteit, maar de bouw biedt ook kansen. Voor sommige dieren zijn onze steden en dorpen zelfs het belangrijkste leefgebied. Daar kan iedereen een steentje aan bijdragen.

Met de Checklist Groen Bouwen kan iedere bouwonderneming, architect of projectontwikkelaar zijn projecten en ontwerpen natuurvriendelijker maken. Het beantwoorden van enkele simpele ja/nee vragen leidt tot eenvoudige soortbeschermingsmaatregelen.

<https://www.checklistgroenbouwen.nl/>

Literatuur en bronvermelding

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Limpens e.a. KNNV 1997

Bats of Britain and Europe, C. Dietz en A. Kiefer, Bloomsbury 2016

www.vleermuis.net, voor up-to-date kennis van vleermuizen

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(Redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland

Kennisdocument Rugstreeppad, Bufo calamita, Versie 1.0, juli 2017, BIJ12

Nederlandse Oecologische Flora. Wilde planten en hun relaties. Weeda e.a. 1985-1994

RAVON, <https://www.ravon.nl>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, www.sovon.nl

Vereniging Vogelbescherming, www.vogelbescherming.nl

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep, Ministerie van LNV, 2009

Atlas van de Nederlandse Zoogdieren, Zoogdierversameniging 2016, S. Broekhuizen et al.

Nationale Databank Flora en Fauna, Verspreidingsatlas. 13 mei 2014, <http://www.verspreidingsatlas.nl/>

Vlinderstichting, www.vlinderstichting.nl

Stichting Anemoon, www.anemoon.prg

Aerius calculator, www.aerius.nl

Fotobijlage

Paardenbak met containers en locatie nest voor nader onderzoek (groene cirkel)

Plangebied met kassen op de achtergrond

Nest in zwarte els (gele cirkel op afbeelding in §5.4)

Overzicht van enkele van de woonwagens

Woonwagen met facilitair gebouw uit §5.1 op de achtergrond.

Overzicht plangebied met locatie nest huismus (rode cirkel boven lantaarnpaal).